

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN – AL. ROSETTI”

Raport de consultanță privind îndrumarea, coordonarea și analizarea monitorizărilor efectuate de direcția de specialitate din cadrul Consiliului Național al Audiovizualului cu privire la calitatea limbii române folosite în audiovizual

**REZULTATELE MONITORIZĂRII POSTURILOR DE RADIO ȘI
TELEVIZIUNE**

în perioada 26 noiembrie – 11 decembrie 2007

Această a doua etapă de monitorizare a fost realizată de aceeași echipă de cercetători de la Institutul de Lingvistică, dintre care unii sunt și cadre didactice universitare (Blanca Croitor-Balaciu, Adina Dragomirescu, Isabela Nedelcu, Alexandru Nicolae, Irina Nicula, Carmen Mîrzea-Vasile, coordonatori Marina Rădulescu-Sala și Rodica Zafiu). S-au efectuat 180 de ore de monitorizare, urmărindu-se în special transmisiunile de la ore de vârf, emisiunile de știri și de dezbateri de la 12 posturi de televiziune (TVR 1, Antena 1, ProTV, Realitatea, Acasă, Prima TV, TVR 2, TVR Cultural, Național TV, Antena 3, B1 TV, OTV) și 6 posturi de radio (Radio România Actualități, Kiss FM, Europa FM, Pro FM, Radio 21, Radio Info Pro), ca și în etapa precedentă. Listele tuturor erorilor înregistrate sunt cuprinse în *Raportul de consultanță* a cărui sinteză o prezentăm, precum și în anexele la acest raport; am selectat aici numai ce am considerat a fi greșeli grave și frecvente, semnalându-le o singură dată, chiar dacă au fost depistate de mai multe ori și la mai multe posturi (vezi raportul și anexele). Tot în raport și în anexe figurează și formele corecte; în cadrul explicațiilor pe care le-am dat, am încercat să evităm folosirea unei terminologii lingvistice de strictă specialitate, pentru ca textul să poată fi înțeles și de către persoanele care nu au absolvit o facultate cu profil filologic.

I. Greșeli de scriere (în titraje sau crawluri)

1. Scrierea cu -i, -ii sau -iii la finală de cuvânt: „Aproape 26000 de **șoferii** au rămas fără permis” (Antena 1, 4.XII); „aduși în Italia de anumiți **membrii** ai organizației” (Pro TV, 11.XII); „La Brăila, **muncitoriii** s-au chinuit trei ore să fixeze bradul de Crăciun” (Realitatea TV, 4.XII); „iar **toții** cei care au plătit” (Antena 3, 11.XII); „aceste companii ar putea **oferii** salarii” (Antena 3, 27.XI).

2. Cuvinte scrise greșit: „PD și PLD **crează** un nou partid politic” (Antena 3, 3.XII); „Hai încă **odată!**” (Pro TV, 4.XII); „**dintr-o dată**” (Antena 1, 5.XII); „în **nici un caz**” (Realitatea TV, 5.XII); „**tenismanul**” (Antena 3, 2.XII); „**hypermarket**” (Antena 3, 3.XII).

3. Greșeli privind scrierea cu literă mare sau mică la începutul cuvântului: „va crea probleme **guvernului**” (Antena 3, 3.XII); „[...] crește **naționala**” (= echipa națională) (Pro TV, 29.XI); „E oprit trenul **Personal** București – Pitești” (Realitatea TV, 6.XII).

4. Greșeli de punctuație

5. Apariția nejustificată a virgulei

- (a) între subiect și predicat: **Filmul** „4 luni, 3 săptămâni și 2 zile“, **a primit** ... (Antena 3, 2.XII);
- (b) între verb și complementul direct: ... **a învins** cu scorul de 2-0, **formația** ... (Antena 3, 3.XII);
- (c) între propoziția principală și o subordonată completivă: Liderii Uniunii sunt **nemulțumiți, că** unii colegi parlamentari ... (Antena 3, 28.XI).

II. Greșeli de pronunțare

1. Accentuări greșite: „urmând să beneficiaz de **prevederile...**” (B1 TV, 26.XI); „ca **tutore** legal al lor” (Acasă TV, 30.XI); „în **derbiul** cu Universitatea Cluj” (Național TV, 3.XII); „are un **alibi**” (Național TV, 10.XII); „**performeri**” (TVR 1, 4.XII); „**butelie**” (Prima TV, 27.XI); „studiul cu **pricina**” (Radio 21, 11.XII); „toți îți răspund cu **furie** că...” (B1 TV, 30.XI); „De-abia aștept să văd **încotro** se va duce” (Antena 1, 4.XII); „**Transparency** International” (Radio Info Pro, 6.XII); „The Best of, cu Mihai Morar și Ioana **Pescariu**” (Radio 21, 30.XI); „Corul pregătit de

maestrul Stelian **Olariu**” (TVR Cultural, 11.XII); „Descrieți-mi-o pe-aia din bar!” (OTV, 30.XI); „Duceți-vă mâine la...” (TVR Cultural, 11.XII); „Dar spuneți-mi ce părere aveți despre...” (Național TV, 27.XI); „Păi răspundeți-mi, atunci!” (Național TV, 10.XII); „Credeti-mă că toată ziua...” (Europa FM, 10.XII); „Duceți-vă acolo!” (Radio 21, 30.XI); „Suntem în direct.” (OTV, 10.XII).

2. Pronunții greșite

2.1. Cuvinte: „s-au bătut pe **bacnotele**” (Antena 1, 2.XII); „Ce **repercursiuni** ar avea [...] acest mesaj?” (OTV, 2.XII); „Doroftei și [...] sunt cei mai titrați **boxieri**” (OTV, 10.XII); „De pe Champs-Élysées [pron. **șampelize**]” (Național TV, 27.XI);

2.2. Serii de cuvinte în care pronunțarea corectă a literei *x* este [gz]: „și tot [**ecsotism**]” (TVR Cultural, 29.XI); „Nu se știe însă cu [**ecsactitate**]” (Pro TV, 4.XII); „executor [**ecsecutor**]” (TVR 1, 30.XI) etc. (pronunțarea **corectă** a literei *x* în cuvinte ca acestea este [gz], așadar: [egzotism], [egzactitate], [egzecutor] etc.

2.3. Forme ale unor pronume și ale verbului *a fi* în care litera *e* se pronunță corect [ie]: „Iar [**el e**] zero, nimic” (Acasă TV, 1.XII), „[**el**] declară că...” (Europa FM, 11.XII) etc.

III. Greșeli privind morfologia

1. Forme greșite ale unor verbe: „Nu toți liberalii **vroiau** să migreze.” (Antena 1, 4.XII); „Sper ca toată lumea **să aibe** o zi frumoasă.” (Pro TV, 2.XII); „țările africane nu **trebuie** acum descoperite” (TVR 2, 8.XII); „Ce ți-ar **place** să prezinți?” (TVR 1, 11.XII); „Pădurarul poate **prevede** un eventual dezastru.” (Radio România Actualități, 10.XII); „**Făceți**-mă să înțeleg!” (TVR Cultural, 9.XII); „**Să-i bătem** la funduleț pe toți.” (Radio 21, 4.XII); „Crimele **se succed**.” (Național TV, 10.XII); „**auzisei** de el” (TVR 1, 27.XI); „Nu **or** să se aplice” (Antena 1, 5.XII); „**Îi trimeteai** mesaje pe telefonul mobil.” (Acasă TV, 30.XI).

2. Forme greșite ale unor substantive

2.1. Forme greșite de plural: „Printre **crățițele** aburinde” (Acasă TV, 4.XII); „Își petrec diminețile, dar și **după-amiezele** citind ziarele.” (Europa FM, 3.XII); „**cotidienele** britanice *Times* și *Sunday Times*” (Info Pro, 6.XII); „**compromise**” (TVR 1, 27.XI); „S-au deschis **patinoarurile**” (Radio 21, 30.XI);

2.2. Forme incorecte de genitiv și dativ: „A dat foc **plapumei**.” (Antena 1, 11.XII); „împotriva **pâinei albe**” (OTV, 10.XII); „din cauza **ceței** (Realitatea TV, 9.XII); „la orele **amiezei**” (TVR 2, 26.XI); „pe blogul **lui Ioana Dobre**” (Antena 1, 27.XI); „Băi, eu împotriva **lui ăsta** votez” (Antena 1, 27.XI).

2.3. Unele substantive apar cu forme greșite din cauza necunoașterii etimologiei cuvântului respectiv: „**ucrainienii**” (Prima TV, 4.XII); „**președenție**” (Antena 3, 11.XII); „**genoflexiuni**” (Prima TV, 4.XII); „**stacheta** foarte coborâtă” (Realitatea TV, 9.XII).

3. Forme greșite ale unor adjective sau adverbe: „într-o manieră ușor **grotească**” (B1 TV, 27.XI); „Așa că, **dragele** noastre, aveți cu ce să vă răsfățați.” (B1 TV, 30.XI); „printre **ultimile** pe care le-a făcut” (TVR Cultural, 29.XI); „revanșa unei **mare** scriitoare suedeze” (TVR Cultural, 11.XII); „s-a circulat cu **maxim** 10 kilometri la oră” (Național TV, 27.XI).

IV. Greșeli privind sintaxa

1. Lipsa acordului

1.1. Dezacordul dintre subiect și predicat (frecvent): „Dacă femeii îi **place culorile** roș-albe, ce să-i faci?” (Info Pro, 4.XII); „Cât de **efemeră este gloria și puterea**.” (Realitatea TV, 10.XII); „...și iar **se va găsi** câțiva **tântălăi** care să le ia de neveste” (Kiss FM, 29.XI); „Așa cum și-**a dorit Mazilu și compania**.” (Național TV, 27.XI); „**Gala** premiilor Nobel **au** loc în Norvegia.” (OTV, 10.XII); „Numai două **luni** mai **desparte** România de...” (Realitatea TV, 10.XII); „În fiecare zi, acest **partid**, în frunte cu Traian Băsescu, **pierd** câte cinci la sută, nici nu-și **dau** seama.” (Antena 3, 5.XII) etc.

1.2. Dezacordul adjectivelor (unele provenite din verbe sau din numerele): „să-i dea statului o mie de euro, o mie de euro **folosită** de un bugetar” (Realitatea TV, 30.XI); „Ar fi un lucru bun, dar nu atât de **bun** ar fi această **soluție**.” (Antena 3, 11.XII); „Pe **Sabin Bălașa** toate lucrurile astea îl lăsa **reci**...” (Acasă TV, 11.XII); „cele **patruzeci și una** de **puncte**” (Național TV, 9.XII); „în România există peste **doisprezece mii** de oameni” (Radio 21, 4.XII) etc.

1.3. Dezacordul unor pronume: „mama Adelei Popescu, **omul căreia** îi dăruiește iubirea ei infinită” (Acasă TV, 30.XI); „Paradoxal, **Ministerul** de Finanțe nu este interesat..., singura **lor** grijă fiind...” (Realitatea TV, 29.XI); „Vor fi achiziționate patru **spitale** mobile, care vor fi repartizate astfel: două la București, **una** la Iași, și **o alta** la...” (Europa FM, 10.XII).

1.4. Dezacordul lui al, a, ai, ale (frecvent): „având un efect de **înmuiere al** pielii” (B1 TV, 30.XI); „cu **ajutorul** computerului și **a** instrumentelor de aici” (TVR 2, 1.XII); „**câștigător** a trei premii Oscar și **a** premiului Palme d’Or” (B1 TV, 27.XI); „în **cadru**l acestei întrevederi sau **a** unei convorbiri telefonice” (Antena 3, 3.XII); „pe **fondul** luptelor pentru influență și **a** conflictelor personale” (Europa FM, 11.XII) etc.

2. Anacolutul (construcții sintactice cu forme greșite, în special de caz): „**Domnul Boc îi** mai dau o misiune în seara asta.” (B1 TV, 26.XI); „**Domnul Prigoană l-am văzut** la noi în emisiune.” (Prima TV, 2.XII); „E o echipă **care nu-i sufli** în ciorbă.” (Radio 21, 4.XII); „Vine Alinuța **care nu e ziua ei** astăzi.” (Pro FM, 30.XI) etc.

3. Complementul direct fără pe (frecvent): „a patra întrebare **care** n-o mai contorizăm așa, ca timp” (TVR 2, 6.XII); „vreau o lămurire **care** s-o argumentezi” (Realitatea TV, 4.XII); „bibelourile fabuloase **care** le ai în casă” (B1 TV, 9.XII); „Ăsta a fost singurul răspuns **care** vi l-a dat?” (TVR 1, 3.XII); „pentru lovitura **care** a dat-o” (Radio 21, 4.XII).

4. Complementul (direct sau indirect) nedublat prin pronume: „Presa italiană stârnește **pe italieni**.” (Antena 3, 28.XI); „Aveau îngrijorări mari pe care vroiau (sic!) **să le împărtășească lui Traian Băsescu**.” (Prima TV, 29.XI) etc.

5. Greșeli de utilizare a prepozițiilor/locuțiunilor prepoziționale: Ne întoarcem **pe** această idee.” (Realitatea TV, 26.XI); „Până acum aveau niște salarii foarte mici **vizavi de** profitul pe care-l aveau patronii.” (Pro FM, 27.XI); „Stați puțin **în** telefon pentru 10 secunde!” (OTV, 11.XII); „Nu te poți preface că pricepi **despre** o lege europeană (B1 TV, 10.XII); „Vom vedea cum stau lucrurile **din punct de vedere** al invitaților mei.” (OTV, 11.XII); „Se rezolvă toate lucrurile **din punctul de vedere** social.” (OTV, 10.XII).

6. Greșeli în utilizarea conjuncțiilor: „în acești zece ani s-a format **ca și** politician” (Realitatea TV, 2.XII); „dumneavoastră, **ca și** colegiu, **ca și** entitate” (B1 TV, 11.XII); „am primit și următorul text, aici, **ca și** dedicație” (Kiss FM, 29.XI); „L-a rugat foarte mult **ca să** nu spună la nimeni.” (OTV, 30.XI); „...urmărește **ca să** treacă ilegal granița” (OTV, 2.XII); „Vrei **ca să** te întorci în atenția publicului...” (Radio 21, 11.XII).

7. Greșeli în utilizarea adverbilor : „...nu o poate ajuta cu nimic pe bătrână, **decât** o poate transporta la spital.” (Realitatea TV, 29.XI); „**mai** mă scoate din minți” (Antena 1, 27.XI); „eu vreau să **mai** îmi pun” (Kiss FM, 27.XI); „**mai** ți-aduci aminte” (Radio România Actualități, 2.XII); „dacă **mai** se poate numi confruntare” (TVR 1, 10.XII) etc.

8. Nemarcarea relațiilor sintactice (stilul telegrafic): „Anca Oprea, **director Grădina Zoologică**” (Realitatea TV, 4.XII); „**Precipitații Europa**” (Antena 3, 28.XI; titraj); „**lider** sindical **mineri Valea Jiului**” (Antena 3, 2.XII); „35000 **păsări** moarte din cauza gripei aviare” (OTV, 11.XII); „**Cinci, șase procente** va fi energia mai scumpă.” (Pro FM, 27.XI) etc.

V. Greșeli de lexic și semantică

1. Pleonasmul: „în cazul unor asemenea **pruncucideri**, mamele, de foarte multe ori, **îșiucid copiii**, pe care apoi îi abandonează, fie în **ghene de gunoi**, fie...” (Prima TV, 27.XI); „Mult mai devreme decât ar fi crezut cineva că **poate fi posibil**” (B1 TV, 3.XII); „Am auzit că relația s-a îmbunătățit la un **anumit** moment **dat**” (B1 TV, 3.XII); „**calități pozitive**” (Antena 3, 2.XII); „a **și-nceput deja**” (Kiss FM, 27.XI); „Sunt recunoscute **ca fiind drept** cele mai bune” (Europa FM,

27.XI); „**Poate** fi o **potențială** victimă“ (Național TV, 27.XI); „Pentru a le **revedea din nou** împreună pe scenă“ (Național TV, 3.XII); „Astfel, **proiectele de viitor** sunt realizate prin...“ (TVR Cultural, 3.XII); „Cu **marile metropole** europene“ (TVR Cultural, 9.XII); „am **mai** făcut **încă** un pas“ (Radio România Actualități, 27.XI); „**revin iarăși**“ (Radio România Actualități, 9.XII); „este **cel mai mare colos** din Craiova“ (TVR1, 30.XI); „**procentul** a ajuns la 33%“ (TVR 1, 6.XI); „Ați văzut că **tot** sunt agresate **în continuare**“ (OTV, 11.XII) etc.

2. Verbul *a se întâmpla* folosit inadecvat: „Această paradă **se va întâmpla** [...]“ (Pro TV, 1. XII); „A trecut un an de când **s-a întâmplat** Nobelul anul trecut“ (TVR Cultural, 9.XII); „Și o altă premieră care **s-a întâmplat** la Marie Curie“ (TVR1, 11.XII).

3. **Calcuri după engleză**: „să ai un partid prezidențial, da, **face sens**, deci are un scop“ (Antena 3, 3.XII); „firma... va cumpăra un teren..., unde va **dezvolta** mai multe clădiri de birouri și depozite“ (Antena 3, 5.XII); „Alții însă, nu sunt la fel de **pozitivi**...“ (Prima TV, 29.XI) etc.

VI. Observații în plan stilistic

1. **Excesul de elemente colocvial-argotice** (unele de-a dreptul vulgare): „Când apare un analist la televizor, **toată lumea pune botu**” (Radio 21, 11.XII); „Să claxonăm până **dă bengă** în ei” (Antena 1, 4.XII); „Va ieși cu **smârdoială**” (Antena 1, 5.XII); „Dacă **îmi bag și eu o pilă la tine**, mi-o dă și mie?” (Pro TV, 29.XI); „La câți bani are BCR-ul, să ne arate și nouă **o bunăciune**” (PRO FM, 27.XI); „am dat **banu’** acumulat, am dat **cașcavalu**” (Kiss FM, 27.XI); „Haide, **fă**, că eu nu sunt țigancă, **mânca-mi-ai, făcea-mi-ai**” (Acasă TV, 30.XI); „Era să le zic **bulangii**, îmi cer scuze” (e vorba de parlamentari) (Național TV, 27.XI); „Avem în „Libertatea” una, două, trei, patru **țâțe** la vedere” (Kiss FM, 4.XII); „**Bă, io-m bag picioarele** în ea de muzică...” (Prima TV, 29.XI); „Institutele de *sondaj a* (sic!) opiniei publice **s-au făcut de rahat** pentru a miliarda oară” (Antena 1, 27.XI); „Așa cum a fost și Cioroianu, înainte **să dea cu mucii în fasole**” (Antena 1, 27.XI); „**Ia mai dă-i, mă, în... mama lor de macaronari**” (Antena 3, 28.XI); Toată lumea **mă freacă la cap** cu filmulețul” (Antena 1, 29.XI) etc.

2. **Stilul „relaxat”** (în cadrul căruia se înscriu și pronunțiile populare ale numeralelor, foarte frecvente la toate posturile): „Și damele, ele **nu se există?**” (Acasă TV, 10.XII); „Măcar în ultima parte a emisiunii **să ne mai râdem**” (Antena 1, 6.XII); „Vă place [...] **să vă conversați**” (Pro TV, 2.XII); „la **șaptisprezece** ani de la Revoluție” (B1 TV, 3.XII); „costa o sută **douăj** de mii de lei” (Național TV, 27.XI); „la ora **șaptisprezece**” (Realitatea TV, 2.XII); „Real Madrid oferă Fiorentinei **șaptisprezece** milioane de euro” (OTV, 1.XII); „la ora **nouășpe**” (Pro FM, 28.XI); „Steaua pleacă cu șansa a **paișpea**” (Pro FM, 11.XII); „**șaiștrei** de milioane” (Kiss FM, 27.XI).

3. Alte **stângăcii stilistice** sunt:

(a) cacofoniile: „Primăria și **banca care** au făcut acest...” (Europa FM, 3.XII); „nu se așteaptă **ca ceva** să se schimbe” (Antena 3, 11.XII); „Sunt convinsă **că cadoul** meu de Crăciun îi face bine” (Radio România Actualități, 9.XII);

(b) repetițiile: „Toate acestea **vor începe începând** cu ora 11,00.” (Pro TV, 1.XII); „Haideți **să mergem** pe ce nu **merge!**” (TVR 1, 6.XII).